

TUULA MALIN

PUTININ pihapiirissä

VENÄJÄN
SUURVALTAOPERAATIOIT
SUOMESSA

DOCENDO

PUTININ
pihapiirissä

TUULA MALIN

PUTININ
pihapiirissä

VENÄJÄN SUURVALTAOPERAATIOT SUOMESSA

DOCENDO

Copyright © Tuula Malin ja Docendo Oy 2020

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
www.docendo.fi

Kansi: Jarkko Lemetyinen Katse Design
Taitto: Keski-Suomen Sivu Oy

ISBN 978-952-850-919-6

Painettu EU:ssa
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@docendo.fi

SISÄLLYS

Lukijalle	11
Prologi	15
I UNELMANA EURAASIA	25
1.1 Imperiumin jälleenrakennus	26
1.2 Valtaa Troijan hevosin	30
1.2.1 Kissadiplomatialla Suomeen	31
1.2.2 Ulkovenäläisillä Ukrainaan	32
1.2.3 Kahdenvälisyydellä Eurooppaan	35
II SUUNNITELMANA SUOMI	39
2.1 Kohdevaltion kypsyttely	43
2.1.1 Logistinen valmistelu	45
2.1.1.1 Kiinteistökauppa	47
2.1.1.2 Rajalinjan testaus	53
2.1.1.3 Infrajärjestelyt	56
2.1.1.4 Turvapaikanhakijat	62
2.1.2 Soluttautuminen ja sitouttaminen	67
2.1.2.1 Isku ytimeen	71

2.1.2.2	Kyberoperaatiot	77
2.1.2.3	Venäläistäminen	85
2.1.3	Sotkeminen ja sekoittaminen	87
2.1.3.1	Ulkovenäläisten hyötykäyttö	89
2.1.3.2	Putinin suora linja	91
2.1.3.3	Alkuperäiskansojen ahdistelu	98
2.1.3.4	Trollit ja dosentti	101
2.1.3.5	Ääriaines ja putinistit	111
2.2	Kohdevaltion haltuunotto	116
2.2.1	Itämeri, Ahvenanmaa ja Lappi	119
III STRATEGIANA MAA- JA KIINTEISTÖKAUPAT		125
3.1	Putinin poikain projekti	131
3.2	Motiivina etupiirin vahvistaminen	135
3.2.1	Saaristomeri – Airiston Helmi	138
3.2.2	Merirajan oligarkkirannikko	160
3.2.3	Sotilaslentokentät	163
3.2.4	Salainen sotilasalue	167
3.2.5	Asevarikot – Skinnarvik ja Ähtäri	170
3.2.6	Tele- ja tietoliikennemastot	178
3.2.6.1	Case Fokin	178
3.2.6.2	Case Varlakov	188
3.2.6.3	Pääministerin linkkimastohuoli	192
3.2.7	Rajavartioasemat	194
3.2.8	Tieverkostot	206
3.2.9	Tunturialue	212

3.3	Rahanpesu	219
3.3.1	Case Bizkon	221
3.3.2	Case Bankirsky Dom	233
3.4	Neuvosto-Venäjän palvelijat	254
3.4.1	Itseaiheutettu ongelma	258
3.4.2	Omatoimiongelman korjaushaaste	260
3.4.3	Presidentti korjausliikkeen ohjaksiin	268
3.4.4	Kaksikymmentä vuotta kalkkiviivoille	270

*”Epätotta on sanoa, että se ei ole, mikä on.
Tai että se on, mikä ei ole. Vastaavanlaisesti totta
on sanoa sen olevan, mikä on, ja sen olevan olematta,
mikä ei ole.”*

Aristoteleen määritelmä totuudesta

LUKIJALLE

Putinin pihapiirissä on journalistin matkakertomus. Kirja perustuu pitkään journalistiseen tiedonhankintaan ja kenttätööhön. Fokuksessa on toimittajana tavoittamani tieto Venäjän etupiiripolitiikan mukaisista ilmiöistä Suomessa ja suomalaisten arjessa Vladimir Putinin valtakaudella, vajaan kahdenkymmenen vuoden aikana.

Kirjani sisältö nousee juttuprojekteista, joita olen toteuttanut uutis- ja ajankohtaistoimittajana 2000-luvulla. Olen seurannut Venäjän suurvaltapoliittisia siirtoja kenttäolosuhteissa eri puolilla maata. Erityisellä mielenkiinnolla olen paneutunut maa- ja kiinteistökauppoihin sekä informaatio-psykologiseen vaikuttamiseen. Molemmat ilmiöt ovat olleet merkittävässä roolissa Putinin hallinnon sitouttaessa Suomea suojavaähykkeeseen, Venäjän etupiirivaltioksi.

Olen uutisoinut Venäjän vaikutusvaltaa kasvattamaan pyrkineistä hybridioperaatioista televisiossa, lehdistössä ja verkkomediassa.

Vuonna 2012 ilmestynyt esikoisteokseni *Tapaus Anton* käsitteli sekin Venäjän hybridioperaatioita Suomessa. Kuvasin hybridisotaan kuuluvaa informaatio-psykologista vaikuttamista huoltajuuskiistojen näkökulmasta. Tapaus Anton teki näkyväksi Venäjän etupiiriä vahvistavien vaikuttamisoperaatioiden anatomiaa.

Kerroin kirjassani perheestä, joka tempautui voimalla, omasta tahdostaan riippumatta suurvaltapoliittisen valtaoperaation pyörteisiin. Yksityisestä tuli valtiollista ja valtiollisesta valtioiden välistä. Tavallisen suomalais-venäläisen perheen sisäisistä ongelmista hämmennettiin itärajan ylittävä kiista.

Marraskuussa 2015 ryhdyin erittelemään kansalliseen turvallisuuteen vaikuttavia ilmiöitä blogissani. Olen kirjoittanut muun muassa turvapaikkakriisin seurauksista suomalaisten arjessa. Maahanmuuton tuottamasta hämmennyksestä ja turvattomuuden tunteesta sekä niistä epäoikeudenmukaisuuden ja katkeruuden kokemuksista, jotka ovat

omalta osaltaan olleet muokkaamassa sopivaa maaperää Putinin Venäjän valtaoperaatioille ja vaikutusvallan kasvulle Suomessa.

Olen kirjoittanut myös venäläisperäisestä maa- ja kiinteistökaupankäynnistä Suomen maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta strategisissa kohteissa.

Kirjassani jaan Suomen valtiorajojen sisäpuolella 2000-luvulla toteutuneet, Kremlin suurvaltapolitiikkaa tukeneet operaatiot kolmeen toimenpidekokonaisuuteen.

Havaintojeni perusteella Putinin Venäjä on kypsyttellyt Suomea Venäjän suojavyöhykkeeksi kolmen keinon kautta. *Putinin pihapiirissä* rytmitty näihin kolmeen päälohkoon seuraavasti:

- 1) *Logistinen valmistelu*
- 2) *Soluttautuminen ja sitouttaminen*
- 3) *Sotkeminen ja sekoittaminen*

Päälohkojen alle olen kerännyt käytännön esimerkkejä, jotka olen poiminut kenttäkeikoiltani eri puolilta Suomea. Lähdän liikkeelle logistisesta valmistelusta, josta kuljen yhteiskunnan ydintoimintoihin soluttautumiseen, keskeisten toimijoiden sitouttamiseen ja toimintoja vahingoittavaan vakoiluun. Soluttautumisesta jatkan suomalaista yhteiskuntaa sekoittavaan informaatio-psykologiseen vaikuttamiseen sekä vastakkainasettelun ja epäluottamuksen lietsontaan.

Logistisen valmistelun päälohkolle sijoittuvaa maa- ja kiinteistökauppaa käsittelen kirjassani omana erillisenä jaksanaan. Tarkastelen kaupankäyntiä eri näkökulmista. Painavimmin paneudun venäläiskauppoihin Suomen puolustamisen ja huoltovarmuuden kannalta keskeisissä kohteissa. Puran ilmiötä käytännön esimerkkien avulla strategisesti merkittävä alue kerrallaan.

Strategiset alueet olen ryhmitellyt seuraavasti:

- 1) *Saaristomeri*
- 2) *Meriraja*
- 3) *Sotilaskentät*
- 4) *Harjoitusalueet*
- 5) *Asevarikot*
- 6) *Tele- ja tietoliikenne*

7) *Rajavartioasemat*

8) *Tieverkostot, raideliikenne ja energianjakelu*

9) *Tunturialue*

Mielenkiintoista lukukokemusta!

PROLOGI

Heinäkuu 2008. Istun lapsuudenkotini terassilla Jyväskylän Vaajakoskella. Edessäni on tietokone ja kasa lehtijuttuja eri puolilta Suomea. Pöydällä myös pino asiakirjoja ja karttalehtiä. Selaan sisältöjä: liputan, laputan ja lajittelen.

Usean vuoden seurannan jälkeen olin vihdoinkin onnistunut raivaamaan aikaa keräämäni aineiston jäsentämiselle. Maakuntalehdestä vuonna 2003 bongaamani vaatimaton ostoilmoitus oli johdattanut minut uutisarvoisen ilmiön jäljille.

Lähtötilanne oli sekava. Kokonaiskuva pitkään tarkentumaton. Olin noukkinut yksittäisiä palapelin paloja kaikkialta, missä olin liikkunut: löytöjä täältä, vihjeitä tuolta. Lehtileikkeiden, julkisten asiakirjojen ja karttojen lisäksi hallussani oli muistiinpanoja ja havaintoja eri puolilta Suomea. Huomioita löytyi muistikirjoista, päiväyriiden lehdistä ja orvoilta paperilapuilta. Olin hätäpäissäni tallettanut havaintojani jopa ostoskuittien taustalle.

Vainu ilmiöstä vahvistui vuonna 2006 kesälomallani Turun saaristossa. Kuulin keskustelun, joka ei päästänyt otteestaan. Viereisessä pöydässä lounasravintolan nurkkauksessa istui kaksi miestä. He ääntään madaltamatta hieroivat kiinteistökauppoja Suomen saaristossa. Terästin kuuloani. Viimeistään tuolloin ymmärsin olevani ison uutisen jäljillä. Suomelle merkityksellisen ilmiön äärellä. Halusin tietää enemmän: Kuka? Miksi? Milloin? Motiivit? Päämäärät?

Kun lomani päättyi, soitin ensitöikseni MTV:n 45 minuuttia -ohjelman tuottajalle Jussi Eroselle, joka innostui juttuideasta. Eronen luotti toimittajaan ja antoi tilaa toteutukselle. Sovimme siltä istumalta ensimmäisen maakauppajuttuni tuotantoaikataulun.

Ensimmäinen maakauppakeikkani suuntautui Keski-Suomeen. Ikuistimme kuvaajan kanssa venäläiskohteita Kangasniemellä, Jyväskylässä ja Muuramessa.

Kangasniemellä kunnanjohtaja kertoi, kuinka hänen työhuoneeseensa oli ilmestynyt kesken tavallisen työpäivän liikemies Moskovasta. Venäläisellä oli salkussaan huikeat liiketoimintavisiot. Mies tarjosi heikon talouden kanssa kipuilevaan kuntaan luksusta kymmenen miljoonan euron arvosta. Luonnoskuvat olivat jo valmiina, suomalaiskansalliseen peltomaisemaan oli hahmoteltu viiden tähden kylpylähotelli. Kuntakeskuksen rantapusikko muuttuisi moskovalaisen toimesta turistipyödykseksi viihde- ja kalastusurheilukeskuksen teemoissa.

”Se oli huikea hanke. Seisoin välittömästi projektin takana. Sijoittajalla oli tullessaan kuvatkin jo valmiiksi piirrettyinä”, muisteli Kangasniemen kunnanjohtaja elokuussa 2008.

Kangasniemi innostui kertaheitolla. Kunnassa valmistauduttiin yhteisrintamassa vastaanottamaan moskovalaisen lupaamia turistivirtoja rajan takaa Venäjältä. Paikallislehden toimitus tuotti itävetoisia ilouutisia toisensa perään. Kansalaisopistossa käynnistettiin venäjän kielen kurssit. Kunnan johtoporras reissasi taajaan kulttuurimatkoilla Moskovassa.

”Hullaannuimme koko kylä, myimme tonttimaat ja kaadoimme rantametsät. Ongelmia alkoi ilmaantua vasta tuon jälkeen”, selosti kunnanjohtaja salamana edennyt itäyhteistyötä.

Liikemies lupasi rakennustöiden käynnistyvän viimeistään vuoden 2006 alussa. Määräpäivä umpeutui, kului vuosi ja hiukan toistakin. Kangasniemen kunnan venäläisalueella oli hipihiljaista, naulaakaan ei lyöty. Itäsijoittaja selitteli hankkeensa viivästymistä sekalaisin sähköpostein parin vuoden ajan. Lopulta mies katosi kokonaan. Maat jäivät Moskovaan, mahtipontiset suunnitelmat musteeksi paperille. ”Meille jäi luu käteen. Ei tullut viiden tähden hotellia eikä kalastusurheilukeskusta Kangasniemelle”, hymähti jymäytetty kunnanjohtaja elokuussa 2008.

Kuvasimme venäläiskauppoja myös lapsuuteni rantamaisemissa Päijänteellä. Vierailimme Venäjälle kiinteistöjä myyneiden kiinteistönvälittäjien toimistossa Jyväskylässä. Veera Hokkanen ja Leo Reinikainen hehkuttivat lupaavia bisnesnäkyimiään Suomi–Pietari–Moskovakolmiossa. Liiketoimintaideana oli välittää Suomessa sijaitsevia jalostuskelpoisia maa-alueita ja kiinteistöjä venäläisille sijoittajille. Fokuksessa olivat erityisesti Päijänteen ranta-alueet.

PUTININ PIHAPIIRISSÄ

VENÄJÄN SUURVALTAOPERAATIOT SUOMESSA

Toimittaja Tuula Malin törmäsi vuonna 2003 maakuntalehdessä rivi-ilmoitukseen, jossa välittäjä haki kiinteistöjä ja maa-alueita venäläisille sijoittajille. Muutaman kuukauden kuluttua hän havaitsi itäsuomalaisessa paikallislehdessä pikku-uutisen venäläisten mökkikaupoista rajan tuntumassa, sitten tuttava Etelä-Savosta kertoi pietarilaisen miehen kyselleen maatilaa mökikseen. Kesälomalla Turun saaristossa Malin kuuli lounaskeskustelun, jossa hierottiin kaupunkeja saariston tonteista.

Havainnot, löydöt ja vihjeet seurasivat toistaan. Vähitellen niistä punoutui tilannekuva ja uutisarvoinen ilmiö. Maakauppamatkan ensimmäinen juttu julkaistiin MTV:n 45 minuuttia -ohjelmassa viisi vuotta ensimmäisestä vihjeestä.

Putinin pihapiirissä on journalistin matkakertomus. Kirja perustuu pitkään journalistiseen seurantaan ja tiedonhankintaan. Niiden tuloksena syntyi teos, joka havainnollistaa, miten Suomesta tuli suurvaltapoliittisten hybridioperaatioiden kohde jo Putinin ensimmäisen presidenttikauden alussa vuosituhaten vaihteessa.

Tutkiva toimittaja Tuula Malin kuljettaa lukijan eri puolille maatamme, jota Putinin hallinto on paaluttanut järjestelmällisesti Venäjän suojavyöhykkeeksi. Malin on kartoittanut laajemminkin Venäjän etupiiripolitiikan ilmiöitä Suomessa. Kiinteistökauppojen lisäksi hän on perehtynyt muun muassa informaatio-psykologiseen vaikuttamiseen.

Toimittaja **Tuula Malin** on tehnyt pitkän uran lehdistössä sekä television ja radion ajankohtaistoimituksissa. MTV:n uutis- ja ajankohtaistoimituksessa Malin työskenteli eri tehtävissä lähes 20 vuoden ajan. Malinin esikoisteos *Tapaus Anton* ilmestyi 2012.

9 789528 509196

KL 47.1
ISBN 978-952-850-919-6

